

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА**

Факультет спеціальної та інклюзивної освіти

“Затверджено”

На засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М. П. Драгоманова
протокол № 3 від «1» березня 2021р.
Голова Приймальної комісії
_____ Андрущенко В. П.

“Рекомендовано”

Вченою радою ФСІО
протокол № 7 від « 1 » лютого 2021р.
Голова Вченої ради
_____/ Шеремет М.К.
підпис ПІБ

Програма вступного фахового випробування

**для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства, при вступі
на навчання для здобуття ступеня магістра
на базі здобутого ступеня бакалавра/ магістра/
освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста**

галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка
(шифр, назва)

спеціальність 016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка
(шифр, назва)

освітні програми Олігофренопедагогіка.
Діагностико-консультативна олігофренопедагогіка
(назва)

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

У Державній національній програмі “Освіта” (Україна ХХІ століття) наголошується на необхідності розвитку і самореалізації особистості як головної умови навчання, виховання, адаптації, інтеграції та соціалізації підростаючого покоління у суспільстві.

На засадах демократизації освітньої політики та реформування системи інституційного навчально-виховного середовища, необхідно активізувати пошуки педагогічних засобів корекції дітей з інтелектуальними порушеннями з використанням інтерактивних методів корекційно – виховної роботи та сучасних технологій виховного процесу.

У зв'язку з цим роль корекційно–виховної діяльності в умовах загальноосвітніх спеціальних закладів потребує нового її усвідомлення, як у контексті формування загальнолюдських і національних цінностей дітей з інтелектуальними порушеннями, так і в контексті щодо створення ефективних умов для їх виховання та саморозвитку.

Сучасна підготовка фахівця – спеціального педагога вимагає гуманістичної спрямованості змісту освіти, формування високих моральних цінностей, створення відповідних умов для оволодіння майбутнім педагогом загальною та спеціальною методикою позаурочно-виховної роботи, методикою організації індивідуальних і групових форм корекційно-виховної роботи для конструювання виховного процесу в умовах загальноосвітніх спеціальних закладів у взаємодії з сімейним вихованням.

Майбутній фахівець у своїй діяльності повинен виходити зі значущості професії вихователя загальноосвітніх спеціальних закладів, з сучасних вимог до трудового виховання, інтеграції та соціалізації в суспільному оточенні дітей з інтелектуальними порушеннями. Професійно – педагогічна підготовленість включає: формування високих, моральних якостей; організаційних і мобілізаційних здібностей; професійної працездатності, допитливості, здібності до творчої діяльності, професійного оволодіння уміннями та навичками планування виховних заходів, суспільно - корисної діяльності, роботи з батьками вихованця.

Програму фахового вступного випробування зі спеціальності 016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка розроблено на основі навчальної програми з дисципліни «Основи теорії і методики виховної роботи» відповідно до навчального плану освітнього рівня «Бакалавр».

Мета фахового вступного випробування – перевірка рівня теоретичної та практичної підготовки абітурієнтів на базі здобутого ступеня бакалавра, магістра, освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста.

Абітурієнт повинен знати:

- основи психолого-педагогічних, медичних, медико-біологічних, загальноосвітніх і соціальних дисциплін, шляхи їх впровадження у корекційно-виховний процес загальноосвітніх спеціальних закладів;

- загальні та спеціальні методики корекційно-виховного процесу, соціально-трудової адаптації дітей з інтелектуальними порушеннями;

- психофізіологічні особливості дітей, основи комплексного підходу до організації та проведення виховних заходів, вивчення особистості та її корекції;

- сучасні психолого-педагогічні методи та принципи вивчення індивідуальних, психофізичних властивостей особистості дитини, її нервової системи, придатності до тієї чи іншої майбутньої професії;

- особливості організації трудової підготовки дітей, шляхи реалізації принципів трудового виховання, наукові основи сучасного виробництва і технологій, вимоги до сучасного обладнання, застосування різних пристроїв, засобів їх використання, здійснення профорієнтаційної роботи до вибору сучасних професій.

Абітурієнт повинен уміти:

- реалізовувати свої знання у виховному процесі загальноосвітніх спеціальних закладів з врахуванням індивідуальних і психофізичних можливостей дітей з інтелектуальними порушеннями, прищеплювати навички до самостійного виконання поставлених завдань, здійснювати індивідуальний і диференційований підхід у процесі виховання дітей загальноосвітніх спеціальних закладів;

- володіти прийомами активізації уваги дітей, реалізовувати вимоги охоронного режиму, знімати втому та забезпечувати працездатність;

- уміти професійно організовувати, планувати, вести корекційно-виховний процес, формувати відповідні трудові навички та уміння працювати, ознайомлювати дітей з сучасними виробничими професіями, оцінювати їх трудові завдання, здійснювати профілактику травматизму;

- використовувати різнобічні методи і форми виховання, диференціювати їх, вибрати оптимальні умови їх виконання, сприяти розвитку їх технічної творчості, організовувати позаурочну роботу, раціонально використовувати різного роду матеріали, наочні посібники, обчислювальну техніку, самостійно виготовляти наочні посібники, індивідуальні картки-завдання, з урахуванням їх індивідуальних можливостей, проводити профорієнтаційну роботу, застосовувати найбільш ефективні науково обґрунтовані методи діагностики, прогнозувати виховні можливості дітей з інтелектуальними порушеннями;

- майстерно володіти вміннями та навичками корекційно-виховного процесу, планувати послідовність його впровадження, встановлювати різнобічні взаємозалежності, використовувати сучасний педагогічний досвід у сфері корекції осіб з інтелектуальними порушеннями, орієнтуватись у його впровадженні, здійснювати методичну та науково-дослідну роботу.

Програма визначає перелік тем, список основних і додаткових джерел, критерії оцінювання знань абітурієнтів під час вступу на навчання для здобуття ступеня магістра за спеціальністю 016.02 Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТА НА ФАХОВОМУ ВСТУПНОМУ ВИПРОБУВАННІ

<i>За шкалою університету</i>	<i>Визначення</i>	<i>Характеристика відповідей абітурієнта</i>	
0-99 бали	Низький	Абітурієнт не усвідомлює змісту питання білету, тому його відповідь не має	

		безпосереднього відношення до поставленого питання. Наявна повна відсутність уміння міркувати.	
100-139 балів	Задовільний	Відповіді на питання білету носять фрагментарний характер, характеризуються відтворенням знань на рівні запам'ятовування. Абітурієнт поверхово володіє умінням міркувати, його відповіді супроводжуються другорядними міркуваннями, які інколи не мають безпосереднього відношення до змісту запитання.	
140-169 балів	Достатній	У відповідях на питання білету допускаються деякі неточності або помилки непринципового характеру. Абітурієнт демонструє розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу властивостей. Помітне прагнення абітурієнта логічно розмірковувати при відповіді на питання білета.	
170-200 балів	Високий	Абітурієнт дає повну і розгорнуту відповідь на питання білету. Його відповіді свідчать про розуміння навчального матеріалу на рівні аналізу закономірностей, характеризуються логічністю і послідовністю суджень, без включення випадкових і випадання істотних з них.	

Якщо абітурієнт під час вступного випробування з конкурсного предмету набрав від 0-99 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до НПУ імені М. П. Драгоманова.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнта виводиться за результатами обговорення членами комісії особистих оцінок відповідей абітурієнтів. Бали (оцінки) вступного фахового випробування виголошуються головою предметної комісії усім абітурієнтам, хто приймав участь у випробуванні після закінчення іспиту.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

3.1. Загальні основи виховної роботи у загальноосвітніх спеціальних закладах.

3.1.1. Актуальні проблеми виховання дітей з інтелектуальними порушеннями:

- виховання підростаючого покоління, його особливості в сучасних умовах;
- структура процесу виховання;
- закономірності процесу виховання;
- специфіка виховного процесу;
- етапи процесу виховання.

3.1.2. Сучасні виховні системи та технології в загальноосвітніх спеціальних закладах:

- виховна система загальноосвітніх спеціальних закладів;
- характерні риси виховної системи;
- компоненти виховної системи;
- планування роботи вихователя.

3.1.3. Система закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями в Україні:

- принципи побудови системи спеціальних закладів;
- диференційована система спеціальних закладів;
- загальноосвітня спеціальна школа, як основний тип закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями;
- місце в системі спеціальних закладів - навчально-реабілітаційних центрів, інклюзивно-ресурсних центрів, загальноосвітніх закладів з інклюзивною формою навчання.

3.1.4. Організація корекційно-виховної роботи у спеціальному дошкільному закладі:

- роль дошкільного виховання в процесі формування особистості дитини з інтелектуальними порушеннями;

- організація роботи спеціального дошкільного закладу для дітей з інтелектуальними порушеннями;
- наступність у корекційно-виховній роботі спеціального дошкільного закладу та загальноосвітньої спеціальної школи;
- особливості проведення профорієнтаційної роботи у спеціальних закладах освіти.

3.1.5. Зміст виховного процесу у спеціальних закладах освіти:

- трудове виховання;
- моральне виховання;
- оздоровлення та фізичне виховання;
- статеве виховання;
- патріотичне виховання;
- естетичне виховання;
- екологічне виховання;
- національне виховання.

3.1.6. Позаурочна робота у загальноосвітній спеціальній школі:

- завдання позаурочної роботи;
- форми організації позаурочної корекційно-виховної роботи (масові, групові, індивідуальні);
- особливості гурткової роботи;
- вимоги до організації самопідготовки;
- типи домашніх завдань;
- структура самопідготовки та форми її організації;
- режим дня та вимоги до його дотримання;
- бесіда та її значення для загального розвитку дитини;
- особливості ігрової діяльності дітей з інтелектуальними порушеннями;
- екскурсії та вимоги до її проведення;
- позакласне читання в позаурочний час;
- особливості проведення свят.

3.1.7. Принципи та основні методи корекційно – виховної роботи в загальноосвітніх спеціальних закладах:

- принцип комплексного підходу;
- принцип гуманізації виховання;
- принцип зв'язку виховання з життям;
- принцип урахування психофізичних особливостей і можливостей дитини з інтелектуальними порушеннями;
- принцип доступності;
- принцип виховання у праці;
- принцип виховання в колективі;
- принцип єдності вимог до виховання;
- принцип демократизації виховання;
- принцип національного виховання;
- принцип спілкування у корекційно-виховній діяльності;
- принцип систематичності, послідовності та безперервності виховання;
- принцип цілісного підходу до виховання;
- методи виховання: формування моральних знань (розповідь, пояснення, переконання, бесіда); формування досвіду суспільних стосунків і навичок моральної поведінки (вправи, привчання, рольова гра і доручення), формування пізнавальної активності (розповідь, пояснення, бесіда), організація діяльності, формування поведінки (вправи, доручення);
- методи стимулювання (змагання, заохочення, покарання).

3.1.8. Духовність у вихованні дитини з інтелектуальними порушеннями:

- взаємозв'язок духовної та релігійної культури;
- визначення духовності;
- постійне духовне збагачення і зростання дитини в процесі її виховання і самовиховання.

3.1.9. Особистість і колектив:

- роль колективу у вихованні учнів з інтелектуальними порушеннями;
- методи виховання колективу у загальноосвітній спеціальній школі.

3.1.10. Взаємодія школи та сім'ї у вихованні дитини з інтелектуальними порушеннями:

- соціально - педагогічне значення співпраці батьків і педагогів у процесі виховання дітей;
- модель педагогічної взаємодії вихователів і батьків;
- форми співробітництва батьків і педагогів.

4. Для пільгових категорій осіб, яким надано право складати вступні випробування (особи, що потребують особливих умов складання випробувань) в НПУ імені М. П. Драгоманова за рішенням Приймальної комісії створюються особливі умови для проходження вступних випробувань.

5. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

**Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Факультет спеціальної та інклюзивної освіти**

Ступінь : «Магістр»

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 016.02 Спеціальна освіта.

Олігофренопедагогіка

Освітня програма: Олігофренопедагогіка

Діагностико-консультативна олігофренопедагогіка

На базі ступеня: «Бакалавр», «Магістр», освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

**Вступне фахове
випробування**

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №22

1. Принципи виховання, їх реалізація в корекційно-виховній роботі загальноосвітньої спеціальної школи.
2. Розкрити завдання фізичного виховання у загальноосвітній спеціальній школі.
3. Особливості режиму дня дітей в умовах сім'ї та дошкільного закладу.

**Затверджено на засіданні Приймальної комісії НПУ імені М. П. Драгоманова
протокол № 3 від «1» березня 2021 р.**

Голова фахової комісії _____ / Шеремет М.К.

Підпис

Прізвище, ім'я, по-батькові

6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література:

1. Бех І.Д. Виховання особистості: в 2 кн. – К., 2003 – 280с.
2. Буфетов Н.М. Нравственное воспитание во вспомогательной школе. – Алма-Ата: Мактеп. 1977.
3. Дульнев Г.М. Учебно-воспитательная работа во вспомогательной школе / Под. ред. Т.А. Власовой и В.Г. Петровой. – М.: Просвещение, 1981.
4. Єременко І.Г. Олігофренопедагогіка. – К., 1985.
5. Замский Х.С. История олигофренопедагогики. – М.: Просвещение, 1974.
6. Козленко Н.А. Физическое воспитание учащихся вспомогательной школы . – К., 1987.
7. Кот М.З. Теорія і методика виховної роботи: навчальний посібник. – вид-ня третє: перероблене і доповнене. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. – 312 с.
8. Липа В.А. Основы коррекционной педагогики. – Донецк, 2002.
9. Мачихина В.Ф. Внеклассная воспитательная работа во вспомогательной школе, - М., 1983.
10. Миронова С. П. Олігофренопедагогіка. Компактний навчальний курс: Навчальний посібник.- Кам'янець – Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, редакційно-видавничий відділ, 2008. – 204 с.
11. Миронова С. П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник/ С. П. Миронова. – Кам'янець – Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. – 312 с.
12. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : [підручник для вищих закладів освіти] / Віктор Миколайович Синьов. - К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. – Ч. 1. – 238 с.
13. Синьов В. М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : [підручник]. Навчання і виховання дітей. Ч. 2. / Віктор Миколайович Синьов. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009.– 224 с.

14. Синьов В. М. Психологія розумово відсталості дитини: підручник / В. М. Синьов, М. П. Матвеева, О. П. Хохліна. – К. : Знання, 2008. – 359 с.
15. Синьов В. М. Розумова відсталість як педагогічна проблема : [навчальний посібник] / Віктор Миколайович Синьов. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. - 118 с.
16. Синьов В. М. Соціально-правовий захист дітей з вадами розумового розвитку : [навчальний посібник] / В. М. Синьов, Б. І. Андрусин. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. - 176 с.
17. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В. І. Бондаря, В. М. Синьова. - К. : МП «Леся», 2011. – 528 с.
18. Хохліна О. П. Психолого-педагогічні основи корекційної спрямованості трудового навчання учнів з вадами розумового розвитку.-К.: Пед. думка, 2000. – 286с.

Додаткова література:

1. Баркан В.И. Практическая психология для родителей, - М., 2003. – 432с.
2. Машовець М.А. Підготовка студентів до співпраці з батьками дітей дошкільного віку. – К., 2000. – 128с.
3. Образование родителей и школа. Под ред. Л.Г. Петряевской. – М. , 1999. – 120с.
4. Падалко О.С. і ін. Педагогічні технології. – К., 1995 - 253с.
5. Рождественская М.В. Будьте внимательны к детям. – К., 1984. – 96с.
6. Сорока Г.І. Сучасні виховні системи та технології – Харків, 2002. – 128с.
7. Шульженко Д. І. Аутизм – не вирок / Діна Іванівна Шульженко. – Львів : Кальварія, 2010. – 224 с.
8. Шульженко Д. І. Рання педагогічна корекція. Розділ 6. // Попередження ранньої інституалізації дітей з синдромом Дауна віком до п'яти років : [методичні рекомендації для фахівців] / Д. І. Шульженко, О. Г. Бондаренко, О. Б. Куц. - К., 2002. – С. 96 – 119.
9. Шульженко Д. І. Корекційна роль педагога в сімейному вихованні розумово відсталих дітей / Діна Іванівна Шульженко // Питання догляду за особами з розумовою відсталістю в сучасній дефектології. – К. : « ДІА», 2007. – С. 7 – 28.